

Jesień jest jak... (K.J. Szmidt, 2010)

1. Jaka jest jesień? Wypisz jak najwięcej jednowyrazowych, przymiotnikowych określeń jesieni.

Jesień jest:

złota, barwna, kolorowa, cęłobarwna, smutna, piękna, urokliwa, urocza, zachwycająca, słoneczna, pogodna, ciepła, romantyczna, pochmurna, ciemna, zachmurzona, deszczowa, ponura, szara, szarobura, pesymistyczna, zniechęcająca, przygnębiająca, przytłaczająca, depresyjna, dołująca, dżdżysta, mglista, dekadenccka, , tajemnicza, zmienna, dynamiczna, zdradliwa, senna, mokra, wilgotna, nieoczywista, mroźna, kasztanowa, wietrzna, chłodna, zimna, leniwa, magiczna, fantastyczna, sucha, mroczna, radosna, ponurołzawa, długa, nudna, polska, wyciszająca, spokojna, długonocna, bogata, zmienna, zdradliwa, liściasta, nostalgiczna, niepowtarzalna, inspirująca,

2. Jaka jest jesień? Wypisz jak najwięcej porównań wg schematu: Jesień jest jak..., ponieważ...

Jesień jest jak:

- jak paleta barw, ponieważ jest kolorowa
- kalejdoskop, ponieważ jest zmienna
- skrzynia skarbów, ponieważ jest pełna jesiennych darów
- wciągająca książka, ponieważ szybko przemija
- diament, ponieważ błyszczy kroplami deszczu
- tor przeszkód, ponieważ jest pełna kałuż i spadających liści
- usychający kwiat, ponieważ cała przyroda układa się do snu
- zachodzące słońce, ponieważ coś kończy i coś zaczyna
- zima, ponieważ coraz częściej jest zimno
- wiosna, ponieważ jest mokro jak podczas wiosennych roztopów
- kwiecień, ponieważ przeplata – trochę zimy i trochę lata
- liście, ponieważ najpierw kwitnie i jest kolorowa, a następnie opada, staje się szara i smutna
- jak przeziębienie, ponieważ najlepszym lekarstwem na jesienną chandrę staje się ciepła herbata oraz leżenie pod kocem
- jak dziecięce marzenie, ponieważ można bawić się w stercie kolorowych liści, biegać wśród pięknych widoków oraz tańczyć w deszczu
- czarodziejska kula, ponieważ mieni się w niej wszystkie kolory
- płacz, ponieważ jest deszczowa pogoda
- tęcza, ponieważ liście stają się czerwone, żółte, brązowe i pomarańczowe
- jak tęcza, ponieważ jest wielobarwna, ponieważ jest kolorowa
- tęcza – mieni się różnymi kolorami, mieni się tysiącami barw
- jak tęczowy dywan, ponieważ usłana jest kolorowymi liśćmi
- życie, ponieważ nie da się przewidzieć jaka będzie
- muzyka klasyczna, ponieważ wprowadza mnie w melancholijny nastrój
- pudełko z niespodzianką, ponieważ nigdy nie wiadomo czym nas zaskoczy
- chmura, ponieważ nie dwóch takich samych

- malarka, ponieważ maluje pejzaże
- dobry malarz – ma szeroką paletę barw
- miłość, ponieważ czasami jest ciepła i kolorowa a czasem zimna i ponura
- kobieta, ponieważ jest urocza, piękna i wielobarwna
- spokój, ponieważ można pozwolić sobie na odpoczynek i regenerację
- ciepło, ponieważ w zimne dni można rozgrzać się ciepłymi napojami
- worek św. Mikołaja, ponieważ przynosi wiele darów
- kalejdoskop, ponieważ w zależności od perspektywy widać co innego
- malowanie dzieci, ponieważ ma wiele kolorów
- kobieta w ciąży, ponieważ trudno nadążyć za jej zmienną pogodą
- pułapka, ponieważ mimo słońca za oknem straszy mrozem
- sezam – zawiera dużo skarbów
- jabłko, ponieważ mieni się kolorami żółci i czerwieni
- humor, ponieważ pogoda jesienią się zmienia
- smutek, ponieważ wprowadza przygnębiającą atmosferę
- barwny motyl, ponieważ jest kolorowa
- ogród, ponieważ jest pełna kolorów i bogactw
- paleta barw, ponieważ zawiera w swym bogactwie wszystkie kolory
- zachód słońca, ponieważ przeważają żółte i pomarańczowe kolory
- deszcze, ponieważ jest mokra
- noc, ponieważ szybko robi się ciemno

3. Wypisz tytuły książek, piosenek lub utworów muzycznych, w których umieszczono jesień lub skojarzenia z nią związane.

Utwory i piosenki:

- „Jesień” A. Vivaldi
- „Jesień” Cz. Niemen
- „Wspomnienie” / „Mimozami jesień się zaczyna” Cz. Niemen
- „Dzień w kolorze śliwkowym” J. Radek
- „Kasztany” N. Zylska; E. Górniak
- “Pamiętasz była jesień” S. Przybylska
- „Karmelowa jesień” A Tyl
- „W żółtych płomieniach liści” Skaldowie
- „Jesienna dziewczyna” G. Turnał
- „Rudy, rudy rydz” K. Stanek
- „Małgośka” M. Rodowicz
- „Szkłana pogoda” Lombard
- „Jesienne róże” M Fogg
- „To już jesień” S. Krajewski
- „Bez ciebie jesień” Z. Sośnicka
- „Jesień idzie poprzez park” Czerwone Gitary
- „Barwy jesieni” Czerwone Gitary
- „Autumm is coming” P. Romero, R. King
- „Autumn Leaves” Ed Sheeran
- “November Rain” (Listopadowy deszcz) Guns N’ Roses

„October” A. Winehouse
“November 9” C. Hoover
„Jesień” P. Rogucki
„Jesienna zaduma” E. Adamiak
„Szary kurz” A. Mróz

Dla dzieci:

Idzie lasem pani Jesień
Tańcowała jesień
Kolorowe listki
Jarzębina
Jesień pędzlem malowała
Deszcz, jesienny deszcz

Inne (harcerskie)

„Jesień dopadła mnie na szlaku”
„Jesienią góry są najszczęśliwsze”
„Buki”

Literatura:

„Deszcz jesienny” L. Staff
„Chłopi. Jesień” W. Reymont
„Pogoda dla puchaczy. Jesień” M. Koziół
„Ania z zielonego wzgórza” L.M. Montgomery
„Alicja w krainie czarów” L. Carroll
„Wichrowe wzgórza” E. Bronte
„Jesienią, jesienią sady się rumienią...” M. Konopnicka
„Rodzina Muminków w listopadzie” T. Jansson
„Jesienna miłość” N. Sparks
„Na straganie” J. Brzechwa
„Przygody Fenka. Skarby jesieni. Pory roku” M. Sroka, E. Zontek
„Jesień na ulicy czereśniowej” S. Berner Rotraut
„U progu jesieni” J. D’Alessandro, C. Yardley, K. Doyle
„Nad Niemnem” (E. Orzeszkowa)

Film:

„Słodki listopad”

4. Do czego może służyć deszcz? Wymień jak najwięcej niezwykłych zastosowań deszczu.

Deszcz może służyć do:

- napełnienia basenu,
- umycia samochodu,
- do prania,
- do picia dla zwierząt, pojenia zwierząt
- jako kąpiel dla zwierząt

- do mycia ptasich piór, jako prysznic
- do picia, po przefiltrowaniu,
- do mycia ciała,
- do zrelaksowania się
- dźwięk deszczu może służyć do odprężenia się
- do rozcieńczania gęstych zawiesin/substancji,
- do gaszenia ogniska, pożaru
- może być wykorzystywany jako tło do fotografowania lub scen filmowych
- może być przyjacielem śniegu
- może być wyznacznikiem przyszłych obfitych plonów
- może być ratunkiem w czasie suszy dla przyrody i ludzi
- może być nieprzyjacielem słońca
- nawadnia rośliny, do podlewania, nawadniania roślin i ziemi
- daje życie zwierzętom, roślinom
- wzrost grzybów w lesie
- latem sprawia, że powietrze nie jest suche tylko przyjemne
- nawilżenie powietrza – puszenie włosów
- przeciwdziała suszy
- ochłodzenie w upalne dni,
- przyglądanie się chmurom i kroplom deszczu może inspirować
- do eksperymentów
- tropienia
- malowania
- zwiększania objętości zupy lub herbaty
- do skakania po kałużach
- aby dzieci mogły skakać po kałużach
- zabawa w kałużach,
- do stworzenia nastroju melancholijnego
- do okazji, aby użyć nowego parasola
- aby powstała tęcza/ po deszczu wychodzi tęcza
- wypełniania zbiorników wodnych po suszach /uzupełniania zbiorników wodnych/
wypełnianie zbiorników retencyjnych
- oczyszczania atmosfery/ powietrza
- nawilżania powietrza
- zmywania zanieczyszczeń
- budowania wspomnień,
- jako podkład muzyczny
- kropla deszczu może służyć jako lupa
- do produkcji sztucznej rosy
- jako dźwięk może służyć do relaksu
- dzięki deszczowi utrzymuje się stan wód (rzek, morza)

5. Jak inaczej można nazwać deszcz? ? Wyszukaj kilka propozycji. A jak inaczej nazwać tak dziwne słowo jak „mżawka”?

Deszcz: deszczyk, kapuśniaczek, ulewa, pompa, kropelki, woda, ciesz, płacz/łza z nieba, jesienne łzy, łzy chmur, płacz aniołów, płaczące anioły, latająca woda, woda z nieba, oberwanie chmury, sikawica, opad, plucha, padawica, spadająca woda, chlapa, chlapanina, wybuch chmury, kapanina, kapek, kropek, łzawek, zalewek, padek, wodopad z nieba, lecące krople wody, mokre krople, fala kropel wody, mglisty opad, wodna konstelacja, zbiór wodny, spadające kropelki, spadające kryształki,

Mżawka: drobny deszczyk, mgiełka, mokra mgła, mżenie, kropawka, delikatny, drobny lub słaby deszcz, kapanina, kroplica, kapuśniak, kapuśniaczek, jak ksiądz kropidłem, trochę pada, lekka woda, deszczyk świeżości, kropelki z nieba, dżdża, siąpienie, siąpawica, mglisty opad, chwilowe opady

6. Co jest interesującego w deszczu? Wypisz jak najwięcej rzeczy, które wydają ci się w deszczu dziwne, interesujące, zaskakujące.

- dźwięk, zapach, kolor, odgłos deszczu
- wygląd deszczu, np. „ściana deszczu”
- jest przezroczysty
- nigdy nie jest suchy
- to, że krople deszczu osadzają się na szybach, liściach itd.
- to, że raz jest ciepły a raz zimny, czasem pada zimny a czasem ciepły
- to jak zmienia nastrój filmu lub książki
- to, że może rozszczepiać światło
- dlaczego deszcz pada i jednocześnie świeci słońce,
- dlaczego deszcz wpływa na samopoczucie,
- dlaczego po deszczu wychodzą ślimaki
- co ciekawe deszcz zmienia temperaturę powietrza na zewnątrz oraz atmosferę domową (na mniej przyjemną) i nastroje ludzi (na spokojniejsze, ponure)
- deszcz to dar natury, który powstaje w chmurach
- spada on w dół z bardzo dużej wysokości i może być ciepły lub zimny
- jego nieobliczalność,
- dźwięk kropli deszczu uderzających o szyby,
- różne oblicza deszczu (raz jest spokojny, a raz nie)
- raz krople są małe a raz duże
- to że może pojawić się nieoczekiwanie,
- że jego dźwięk może uspokajać/relaksuje / uspokaja niektóre osoby / spokój, ukojenie, chęć do refleksji / spokój i odpoczynek w czasie deszczu
- często wprowadza w nostalgię, zadumę, skłania do refleksji
- dlaczego deszcz jest zazwyczaj łączony z depresją, jak można się świetnie podczas niego bawić
- deszcz jest zarówno budulcem jak i niszcycielem / jest jednocześnie życiodajny i niszczyielski jako żywioł
- że może doprowadzić do wielkich ulew oraz kataklizmów
- że może uratować różne uprawy czy roślinność
- że daje życie roślinom / budzi wszystko do życia
- że czasem pada jakby nigdy miał się nie skończyć

- że nie do końca da się przewidzieć za ile zacznie padać i jak długo będzie padać
- że czasem pada bez przerwy, przez kilka dni
- że czasem z małej chmury jest duży deszcz
- że w Łodzi w jednej dzielnicy pada, a w drugiej już nie
- zaskakujące jest to, że może padać nawet wtedy gdy świeci słońce
- to, że pada pod różnym kątem
- to, że nigdy nie pada do góry
- to, że lubi się patrzeć na niego przez okno
- że między innymi dzięki niemu powstaje tęcza
- to, że występuje w różnych postaciach
- to, że dzieciom sprawia dużo radości,
- to że potrafi spaść nagle
- sposób powstania
- może zmienić się w śnieg
- różnorodność (mżawka, ulewa...)
- siła i sposób w jaki spada, szybkość spadania kropel
- że krople mają kształt też
- że ma kształt kropel a nie np. płatków
- powietrze po deszczu (czyste, orzeźwiający)
- zapach po deszczu,
- tworzy niesamowite melodie
- tworzy kałuże
- tworzy kółka na wodzie
- charakter bogaty w cechy (ciepły, zimny...)
- dlaczego nie lubimy kropel?
- dlaczego deszcz jest bezbarwny i bez zapachu?
- gdy krople deszczu spadają na ziemię zostają duże okrągłe plamy
- jedne krople deszczu są bez smaku a inne mają specyficzny smak
- gdy na krople na ziemi wyleje się tłusta ciecz, to na jej tafli tworzy się tęcza